

НАПРЯМ 4. МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-343-2-14>

СТИМУЛЮВАННЯ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЯК ПРІОРИТЕТ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДНИХ ВІДНОСИН

Жиган Я. В.

*аспірантка кафедри публічного управління, менеджменту
інноваційної діяльності та дорадництва
Національного університету біоресурсів і природокористування
України
м. Київ, Україна*

Реформа децентралізації владних відносин, яка розпочалась у 2014 році, сприяла створенню спроможних територіальних громад, у т.ч. через стимулювання місцевого економічного розвитку. Обраний курс на європейську інтеграцію наголошував на реалізації 8-ї цілі сталого розвитку щодо сприяння безперервному, сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці, із переорієнтацією бізнесу на розвинуті західні ринки шляхом [1]:

- модернізації виробництва, розвитку інновацій, підвищення експортного потенціалу, виводу на зовнішні ринки продукції з високою часткою доданої вартості;

- підвищення ефективності виробництва та розвитку високо-технологічних конкурентних виробництв, рівня зайнятості населення;

- створення надійних і безпечних умов праці для всіх працюючих, застосовування інноваційних технологій у сфері охорони праці та промислової безпеки;

- скорочення частки молоді, яка не навчається, не працює й не набуває професійних навичок, надання інституційних і фінансових можливостей для самореалізації економічно активної частини населення та розвитку креативної економіки тощо.

У цілому «місцевий економічний розвиток» являє собою процес, у рамках якого партнери з владних (державних, місцевих), бізнесових і неурядових кіл працюють разом задля створення кращих умов для економічного зростання, поліпшення інвестиційного клімату та

середовища сприяння бізнесу з метою підвищення своєї конкурентоспроможності, збереження та створення нових робочих місць і збільшення доходів, а також встановлення партнерських зв'язків між ключовими публічними й приватними партнерами під час розробки та реалізації стратегії та програм розвитку із використанням місцевих ресурсів і відносних переваг у глобальному контексті задля створення гідних робочих місць і розвитку економічного потенціалу тощо [2, с. 6].

Проте, глобалізаційні процеси, пандемія коронавірусу та повномасштабна воєнна агресія з боку російської федерації змінили підходи до пріоритетів зацікавлених сторін у прийнятті управлінських рішень щодо забезпечення місцевого економічного розвитку. Так, пандемія спричинила значне вивільнення робочої сили в середині країни через зниження економічної активності, а погіршення економічної ситуації обмежило можливості роботодавців підвищувати заробітну плату [3]. Водночас, у 2021 р. вже спостерігалось поступове відновлення економіки, оскільки більшість галузей адекватно реагували на наявні виклики як в Україні, так і в світі. Карантинні обмеження не створювали значних перепон для налагодження бізнесових відносин. У 2021 р. реальний приріст виробництва становив 3,9% (дані Міністерства економіки України), а зростання ВВП – 3,4% (дані Державної служби статистики України), що відповідає прогнозам Мінекономіки (зростання понад 3,0%). Але, воно не перевищило рівень падіння ВВП у 2020 р. на 3,8%, тому економіка перебуває у фазі відновлення [4].

Пандемія коронавірусу поставила перед економікою України потребу у: створенні нових виробничих потужностей для налагодження повного циклу виробництва критично необхідних товарів і технологій з відповідним попитом на робочу силу – це питання безпеки життєдіяльності країни в ізоляції; посилити здатність вітчизняних підприємств конкурувати в умовах зростаючого протекціонізму у світі; прискорити цифрову трансформацію економіки, що підвищить попит на робочі місця та максимально забезпечить інтелектуальну залученість. Економічне зростання передбачає захист прав всіх жінок і чоловіків на повну зайнятість і гідну працю, надійні та безпечні умови праці, можливість суміщати трудову діяльність із сімейними обов'язками, захист від сексуальних домагань та інших проявів насильства за ознакою статі та інше [5].

З лютого 2022 р. повномасштабне збройне вторгнення росії додало нових викликів у вигляді значних руйнувань, міграції робочої сили і переміщення виробничих потужностей, що суттєво погіршило економічний потенціал як територіальних громад і регіонів, так і держави в цілому. За оцінками Міністерства економіки України за

підсумком 2022 р. падіння зведеного індексу виробництва товарів і послуг за основними видами економічної діяльності оцінено на рівні 37,6%, а скорочення ВВП – на рівні 29,2%. Це об'єктивно є найгіршим результатом часів незалежності, однак він не підтвердив очікуване більшістю експертів падіння ВВП на рівні 40-50% і більше [6].

З метою дерегуляції господарської діяльності та покращення бізнес-клімату Кабінетом Міністрів України були прийняті розпорядження від 12.01.2022 р. № 143-р і 31.01.2023 р. № 89-р, які вносили зміни до розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 р. № 1413 шляхом реалізації встановлених заходів. Зауважимо, що органи публічної влади стають більш вимогливішими до національних і міжнародних партнерів із відстоюванням власних територіальних інтересів під час налагодження різних видів співробітництва щодо стимулювання розвитку економічного потенціалу, та відповідальнішими при розробці управлінських рішень з просторового, стратегічного, програмно-цільового управління й планування, забезпечення сталого розвитку тощо. Перед управліннями стає задача відродити територіальні громади через зміну вироблення місцевої політики щодо пошуку, накопичення та раціонального використання різних ресурсів і джерел з урахуванням інтересів усіх зацікавлених сторін для створення життєздатного, конкурентоспроможного й інвестиційно привабливого середовища [7, с. 43].

Таким чином, на наш погляд, для стимулювання місцевого економічного розвитку нагальним є питання впровадження антикризової моделі публічного управління, що змінить підходи до розроблення стратегічних документів щодо підвищення економічного зростання, стимулювання підприємницької діяльності, створення нових робочих місць і покращення добробуту громадян. Такий підхід має позитивно позначитись на місцевому діловому кліматі та конкурентному становищі територіальних громад як в умовах введення воєнного стану, так і після його припинення, покращить економічний потенціал і дозволить вирішити низку питань соціального й екологічного спрямування, значно покращити регіональні показники.

Література:

1. Цілі сталого розвитку України. Добровільний національний огляд. 2020. 1159 с.
2. Місцевий економічний розвиток – шлях до процвітання громади : посібник з основ теорії і практики МЕР. Київ, 2014. 124 с.
3. Огляд ринку праці в Україні у 2019 р. URL : <https://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=49f34798-16a4-4cd7-8208-79a06a9b6a7b>

4. Огляд економічної активності у 2021 р. URL : <https://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=95eb1049-92a4-4fc8-8310-a78995a45c8e>

5. Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2022-2024 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 31 трав. 2021 р. № 586. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-2021-%D0%BF#п8>

6. Огляд економічної активності у 2022 р. URL : <https://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=971b9318-af58-4cc5-9769-2729df2b4290>

7. Петрик І. В., Горобець К. О., Даценко М. Д. Особливості місцевого економічного розвитку об'єднаних територіальних громад. *Держава та регіони*. 2022. № 1(124). С. 41–45.